

Domoljub

V Ljubljani 19. januarja 1944

57 - Štev. 3

Belokranjska tkalka tke hodno in najlepše praznje platno

Kdaj molči, kdaj govori

Grški modrijan Pitagoras je svojim učencem naložil, da morajo najprej celih pet let molčati, da bodo mogli potem pametno govoriti. Tudi modrijan Sokrat je mnogo molčal in malo govoril. Klepetav človek ga je zato некоč vprašal, ali mar zato tako molči, ker nič pametnega ne zna povedati. Sokrat pa mu je kratko odgovoril: »Kdor nič ne zna, ne zna molčati.« S tem je povedal veliko resnico. Moder pisec piše:

»Najprej molči, potem šele govori, drugače tvoje govorjenje ne bo vredno govorjenja in nobena tvoja beseda ne bo tehtna. Zakaj le v zamišljenem molku človek gospodari nad svojimi mislimi ter najde pravo besedo, kako tiste misli prav povedati.«

Včasih nas pretrese velika reč. Če smo pametni, bomo veliki dogodek mirno in tiho premislili, se vanj poglobili, nato pa šele spregovorili. Kdor tako dela, vsekakor pametno in modro govori. Vsi veliki ustanovitelji redov sv. Benedikt, sv. Frančišek Asiški, sv. Ignacij Lojolski so v redovna pravila sprejeli zapoved molka. Kadar namreč usta molče, takrat si duh nabira moči.

Danski zdravnik dr. Sadolin piše, da je molk tudi za telesno zdravje zdrava vaja. Ta zdravnik je svoje bolnike, ki so imeli bolne živce, kar z molkom zdravil. Takole sam pravi:

»Če so tvoji živci že preveč napeti, takrat obmolni! Molk in tišina sta brat in sestra spanja, kateri tudi tako lepo krepi utrujene živce. Marsikdo pa ima to strašno grdo in škodljivo navado, da ravno takrat, ko bi moral najbolj molčati in počivati, najbolj klepetava ter se zlasti s politiko takrat tako žene, kakor da bi od tistih njegovih besedičenj ves svet bil odvisen. To je bolno znamenje. Varuj se tega, rajši umolni in se spočij!«

Tako zdravnik svari pred klepetavostjo. Klepetavost je namreč silno grda reč. O čem pa klepetavi ljudje čvekajo? O sebi ter o napakah svojih znancev. Sebe nečimerno povdigujejo, znanca pa grdo in površno presojuje in opravlja. Ta bolezen je tako zašla v širni svet, da je pisatelj moral takole zapisati:

»V našem glasnem, preglasnem, močno klepetavem svetu je postalo potrebno, da moramo začeti hvaliti ljubi molk. Kdor zna prav molčati, postane zmožen druge ljudi osrečiti. Jezik namreč večkrat le preveč moti oči, ušesa in tudi srce. Če si kdaj kaj lepega ali žalostnega videl, si moral najprej molče premisliti tisto lepoto ali žalost, sicer sploh ne veš o tem nič povedati.«

Zato se je v molčanju treba vaditi. Molči zlasti pri delu! Vsak dan si dobi eno uro časa, ko boš lahko molčal in tiho premišljeval svojo notranjost in druge važne reči.

Molči o stvareh, ki jih ne moreš predruščati! Ne govori o napakah svojega znanca, če jih ne misliš odpraviti. Ne stresaj zadev svojega srca drugim, da ne postaneš smešen. Ne hvali sam sebe, ker to je nečimernost, ki pa iz človeka dela bedaka!

Včasih pa tvoj molk ne bo krepost, zato pazi! Govori, glasno govori, kadar boš s svojim govorjenjem mogel prepričati kaj hudega in slabega. Govori jasno in razločno, če je treba staršem ali gospodarju dati odgovor na kakšno vprašanje. Govori lepo in prijazno, kadar se te loti trma in kljubovalnost. Trmast molk je nekaj grdega in škodljivega. Zato se takemu molku ne udajaj, marveč prijazno spregovori, da prepričaš s tem morebiti veliko družinsko nesrečo. Kadar se te kaj takega prijema, vedi, da je govoriti čisto zlatol!

Vojni dogodki preteklega tedna

Boji v Italiji se nadaljujejo

Nemško uradno poročilo 10. I. omenja, da je na zahodnem odseku tega bojišča sovražnik večkrat napadel, pa ga je odbil že nemški topovski ogenj. Drugod ni bilo bojev.

Dne 11. I. se nemško uradno poročilo glasi, da so včeraj bili hudi boji zahodno od kraja Venafro, kjer so bili vsi silni sovražni napadi razbiti. Krajevni vdor v nemške črte je bil zajezen.

Dne 12. I. nadaljuje poročilo, da so se boji pri Venafro z vso silo nadaljevali. Kraj Cervaro in en gorski vrh je sovražnik zasedel po hudih bojih. Na drugih delih bojišča so le manjše praske.

Dne 13. I. omenja uradno nemško poročilo, da je sovražnik svoje napade razširil tudi severno od Venafra proti nemškim višinskim postojankam po hudi topniški pripravi. Toda je bil s hudimi izgubami odbit, dva krajevna vdora pa sta bila zajezena. — Na zahodnem odseku so bili boji prednjih straž pri kraju Gariglianu, na vzhodnem odseku pa so nemške čete napadale.

Hudi boji po svoji silovitosti naraščajo severozahodno od Venafra, kakor naglašava nemško uradno poročilo dne 14. I. — Pri Cariglianu se bijejo prednje straže, medtem ko drugod ni bojev.

Silne sovjetske izgube

Pretekli teden se je ruska zimska ofenziva z vso silo nadaljevala je pa imela strahotne izgube. Nemško uradno poročilo 10. I. sporoča, da so se boljševiki zahodno od kraja Očakov hoteli izkrcati, pa so jih nemške enote uničile. — Pri Kirovem gradu je sovražnik močno napadel, pa jih je nemški protinapad vrnil nazaj. — Južno in južno-zahodno od kraja Pogrebishe sovražnik prodira med hudimi boji, v katerih ga Nemci drže nazaj. Nemške čete so v protinapadu zavzele kraj, ki ga je bil sovražnik začasno vzel. Pri tem je sovražnik izgubil 17 topov in mnogo mrtvih. — Južno in zahodno od Berdiševa so Nemci napravili protisunek ter uničili 31 sovražnih oklepnikov. Letalstvo je uničilo 5 tovornih vlakov, 8 pa poškodovalo. Zahodno od Rečice je sovražnik skušal prebiti nemške črte, kar pa se mu ni posrežilo. Južno od Vitebska so bili tudi hudi boji, v katerih je samo en nemški armadni zbor en dan uničil 71, drugi dan pa 87 sovražnih tankov.

Dne 11. I. se glasi poročilo, da je sovražnik začel napadati pri Kerču. Nemški topovi so uničili sovražna taborišča na Tamanskem polotoku. Pri Dnjepropetrovsku je sovražnik na ozki črti napadel, bil s protisunkom odbit, nakar je izgubil tukaj 55 tankov. — Pri Kirovem gradu so Nemci napravili protinapad ter zavzeli več poprej izgubljenih krajev. — V hudih bojih pri Pogrebishe je sovražnik izgubil samo na prostoru ene divizije 31 tankov in 19 topov.

Nemško uradno poročilo 12. I. naglašava, da je pri Kirovem gradu nemški oddelek napravil protinapad, zavzel važno višino, zaježil več ujetnikov in 12 topov. Pri Pogrebishe je bila uničena sovjetska brigada ter zaplenjenih 50 topov. — Silni boji divljajo pri Rečici. Pri Vitebsku je bilo uničenih 66 sovražnih tankov ter zaplenjenih 15 topov. — adnja dva dni je bilo na vzhodnem bojišču uničenih 359 sovražnih tankov in 43 letal.

Nemško uradno poročilo 13. I. navaja, da so boljševiki pri Kerču še naprej hudo napadali, ravno tako pri Nikopoliju in Dnjepropetrovsku, kjer so povsod bili odbiti. Na novo so spet začeli napadati pri Kirovem gradu, kjer so jih Nemci s protinapadi odbili. Pri Pogrebishe je bilo zbitih 20 sovražnih tankov. Pri Berdiševu je bil protinapadu nemška sila uničila 19 sovražnih tankov in 17 topov. Hudi boji so tudi pri Rečici in zahodno od mesta Vitebsk, kjer so sovjeti izgubili 42 tankov. Pri Nevelu so boljševiki izgubili 14 oklepnikov. Sovražni letal je bilo sestreljenih 50.

Dne 14. I. nemško uradno poročilo sporoča, da so na Kerču bili odbiti močni sovražni napadi, prav tako pri Nikopoliju, kjer so sovjeti svoje napade razširili. Pri Kirovem gradu je bila uničena cela sovražna skupina, zbitih 10 tankov in uničenih 30 topov. Pri Čerkasih je sovražnik ponekod vdrl, nakar so se razvili hudi boji. Pri Pogrebishe je bil sovražnik vržen nazaj. Pri Berdiševu je bila uničena sovražna skupina, ki je držala v nemško zaledje ter izgubila pri tem 55

tankov in 8 udarnih topov. Pri Rečici sovražnik še hudo pritiska. Več oklepnikov je vdrl naprej, toda nemške sile so uničile 19 izmed njih. — V zadnjih dveh dneh so boljševiki na vsem vzhodnem bojišču izgubili 335 oklepnikov.

Uničevanje komunističnih tulp na Balkanu

Nemška poročila o uničevanju komunističnih tulp na Balkanu so ta teden prinesla tele uspehe:

Dne 9. t. m. je poročilo naglasilo tele uspehe:

Na Balkanu je bilo v zadnjih dneh v bosanskih in v hrvaških gorah znova uničenih več komunističnih tulp. Pri uspehih so bili posebno udeleženi kozaški oddelki. Poskus neke obkoljene tolovajske skupine, da bi se prebila, jo je veljal 150 mrtvih. Ostanke so se zatekli v gorske prepeke in soteske, kjer jih kozaki zasledujejo. Štiri nadaljnje skupine so bile uničene pri Sarajevu. Ime so več sto mrtvih ter številne ujetnike, mnogo prisilnih mobilizirancev pa je prostovoljno pristopilo.

Na nekem odseku v okolici Banja Luke, ki so jo v prejšnjih dneh zama napadali, so imeli tolovaji, ki so nosili deloma ukradene nemške uniforme, da bi v danem primeru lažje ušli, 358 za gotovo naštetih mrtvih. Nadaljnje visoke izgube so imeli tudi v drugih bosanskih krajih. V srednji Dalmaciji je uspelo uničiti štab neke komunistične tolpe. V severni Crni gori so imeli tolovaji na nekem mestu 27 mrtvih, 20 ranjenih in 16 ujetih.

Kljub ojačenemu terorju boljševiških komisarjev skušajo vsak dan številni tolovaji prebegniti k nemškim četam. V enem dnevu je na dveh odsekih prišlo k Nemcem 90 mož.

Dne 10. I. pravi nemško poročilo takole: S pomočjo balkanskih narodnjakov je bilo te dni spet zajetih 119 Badoglievih Italijanov, ki so delovali skupaj s komunisti po albanskih gorah.

Dne 12. I. je izšlo tole poročilo: Tudi dne 9. in 10. t. m. so se na Balkanu uspešno nadaljevali nastopi zoper komunistične tolpe. V južni Istri so nemške čete uničile 100 mož močno komunistično tolpo. Druga skupina je bila uničena ob severni hrvaški meji. Tukaj je na mestu obležalo 72 komunistov. Mnogo več pa je bilo ujetih, mnogo se jih je prostovoljno udalo. — V gorah severozahodno od Sarajeva so komunistični tolovaji doslej izgubili nad 500 mrtvih in več sto zajetih. Mnogo prisilnih mobilizirancev se je prostovoljno udalo. — V južni Hrvaški je bila uničena manjša komunistična skupina, od katere je padlo 50 mož.

V srednji Bosni so nemške čete dne 10. t. m. znova uničile večjo tolovajsko tolpo, ki je v tem boju imela 300 mrtvih in 50 ujetih. — V boju z drugo manjšo tolpo je nemško vojaštvo ubilo 27 tolovajev, 79 pa jih je ujelo.

Dne 14. t. m. poročilo omenja, da sta v severni Bosni spet bili uničeni dve manjši tolpi, ki sta skupaj imeli nad 200 mrtvih.

Kakor je iz teh poročil razvidno, se uničenje razvija od vzhoda proti zahodu ter so komunistične tolpe že potisnjene iz zahodne Srbije in vzhodne Bosne v zahodne in severne bosanske pokrajine, kjer so se razlezele v manjše tolpe. Tukaj jih zdaj uničujejo nemški oddelki.

Štirinajst tisoč jih je že na bojišču

V glavnem stanu Duceja so te dni izdali poročilo, ki pravi, da je bilo v začetku meseca decembra na južnem italijanskem bojišču že 14.000 Italijanov. Oni predstavljajo prvo jedro nove republikanske vojske v vrstah nemških vojakov, borečih se na ozemlju Italije.

Javne kuhinje v Berlinu

Nemški listi poročajo, da posluje v Berlinu zaradi posledic letalskih napadov nad 3000 kuhinj, ki razdeljujejo hrano med prizadeto prebivalstvo. Povprečno nasitijo te kuhinje na dan najmanj pol milijona ljudi. Niso pa redki dnevi, ko doseže število podpirancev 760.000.

Enofno pivo so začeli z novim letom izdelovati na Slovaškem.

Neko vrsto vinske trte, iz katere bi se mogel pridobivati kavčuk, so našli na otoku Haitiju.

Turčija je kupila 7 francoskih parnikov, ki so svoje dni pribežali v turško pristanišče Erdek.

Obtok bankovcev v Egiptu se je od začetka vojne počel veriti.

Letošnjo bolgarsko tobačno žetev cenijo na 80.000 ton.

80 letnico rojstva je obhajal nedavno v Lienzu Tirolec Anton Linder, virtuoz na citre.

Bivši litovski predsednik Smetona je umrl nedavno v ameriškem Clevelandu po požaru, ki je uničil njegovo stanovanje.

Nad 300.000 večjih obrtnih nesreč je bilo v preteklem letu v angleških tovarnah.

V Firenci je umrl 67 letni Enrico Novelli (Jambo), znani italijanski pisatelj pustolovskih romanov.

37 stopinj pod ničlo so ugotovili te dni v severni Finski.

46 velikih prehodnih taborišč za inozemske delavce je sedaj v Nemčiji; v vsakem je za 1600 do 2000 delavcev prostora.

Prenahal je izhajati znani dunajski dnevnik »Neuigkeits Weltblatt«.

Zaplenili so vse nepremičnine družine Dina Grandija, bivšega člana velikega fašističnega sveta.

50% delavskih družin v Ameriki nima eksistenčnega minimuma (za redno življenje primernih prejemkov).

Nad 5000 bogataških rodbin, ki vsaka razpolaga z milijonskim premoženjem, je v Združenih državah.

Na 1000 ljudi je umrlo povprečno lani v Glasgowu na Škotskem 77 otrok.

Italijanski ognjenik Vezuv je začel te dni znova bruhati.

Huda epidemija influence vlada v Braziliji, posebno v Rio de Janeiru.

Znani večkratni milijonar 65 letni William Vanderbilt je umrl oni petek v ameriškem Newyorku.

Velika novoletna vojaška parada, pri kateri je nastopilo tudi 750 bombnikov in lovcev, je bila v japonskem Tokiu.

Kolera se širi v Perziji (Iranu) zlasti na ozemlju, ki meji na Indijo.

69 kg težak kos zlate rude — največji, kar so jih doslej našli na svetu — so izkopali nedavno v belgijskem Kongu.

V nekaterih egiptovskih okrajih je do 80% moških in žensk, ki ne znajo niti čitati niti pisati.

V torek 11. januarja so bili v Veroni usmrteni sledeči člani velikega fašističnega sveta: De Bono, grof Ciano, Gottardi, Marinelli in Pareschi zaradi veleizdaje na temelju izreka posebnega sodišča.

98 mrtvih in nad 100 ranjenih je povzročila 11. januarja železniška nesreča v bližini Arevala v Španiji.

V Berlinu izjavljajo, da spadajo vse govorice o domnevnih poskusih veleposlanika von Papena v Ankari v kraljestvo bajk.

Žrtvi hudih angloameriških zračnih napadov sta bili oni ponedeljek mesti Ankona in Pulj.

Z ognjem iz strojnice je obstreljevalo neko angleško letalo vaticanske tovarne avtomobile, označene s papeškim grbom.

Na Madžarskem so ukinili carino na uvoz knjig, ki je znašala doslej 1%.

Angleži poročajo, da bo kmalu ustanovljen kongres, ki bo združeval zastopnike vseh arabskih držav.

10. januar je določila kot praznik letalstva tajska (siamska) vlada.

22.000 mark je zbral neki osemletni finski mladenič za finske vojne sirote.

Za rimskega guvernerja je bil imenovan bivši dolgoletni neapeljski župan Giovanni Orgera.

Beneš se je vrnil s svojega obiska v Moskvi v London.

Komunisti in cesarski skupaj zoper slovenski narod

Strahotne so številke slovenskih žrtv, ki jih je povzročil komunizem na slovenski zemlji, da bi tukaj pripomogel do zmage rdeči revoluciji. Najnovejša dognanja so pokazala, da je na primer samo na otoku Rabu od lakote umrlo nad 4600 Slovencev, ki jih je bila tjakaj poslala cesarska vojska — zaradi komunistov.

Pri roki imamo približne podatke, koliko žrtv je data Loška dolina na Notranjskem po krivdi komunizma. Občina Stari trg pri Ložu je na primer izgubila okoli 600 ljudi. Grahovo nad 80, Begunje, Bloke, Cerknica tudi vsaka po okoli 100, ne glede na tiste, ki je njihova usoda do danes še neznana. Samo ta del naše slovenske zemlje je izgubil nad 1000 ljudi. Tufkaj sem pa niso všteti še tisti, ki so jih izgubili obrobni kraji proti Hrvaški, kjer so cele vasi kar izumrle.

Ce upoštevamo še, kaj so izgubili kraji v Suhi krajini, okoli Kočevja, Novega mesta, Grosuplje, Žužemberka itd., dobimo kar strahotne številke. To so vse samo izgubljena življenja, ki jih nikakor ni več mogoče priklicati. O gmotni škodi, ki bi se dala izraziti v denarju, tukaj ni niti govora.

Zdaj prihaja na vrsto Goriška z drugimi kraji slovenske domovine. Številke samo človeških žrtv se množe in rasto do strahote po vseh koncih in krajih.

Vsega tega je kriv komunizem, ki je pred 3 leti pri nas začel siliti na dan, češ da se vojskuje zoper okupatorja, da bi slovenski narod »osvobodil«. Komunistična propaganda je venomer zatrjevala Slovence, da hoče slovenski narod le »osvoboditi«, da gre tukaj le za narodni osvobodilni boj. To so bile besede, dejanja pa so dokazovala drugače, saj že od decembrskih dni leta 1941 niso nikdar napadali cesarskih čet, marveč le zahrbtno morili Slovence, ki so svarili ljudi pred komunizmom.

Sklenjena je bila prava peklenska zarota med komunisti in cesarsko vojsko oblastjo zoper slovenski narod. Ko se je zaradi samoobranbe slovenski kmet začel zbirati v boj zoper komunizem, ki ga je grozil uničiti, so ti »osvoboditelji« sklenili odkrito zvezo s cesarskimi, da se je uničevanje slovenskega življa začelo kar na debelo. Med tem ko so komunisti bili svoji boj zoper slovenske nasprotnike komunizma, so jim cesarski pomagali s tem, da so Slovence začeli v množicah pošiljati v taborišča, kolikor jih niso že doma na terenu postrelili. Danes je jasno dokazano, da so komunisti v cesarski vojski delali sporazumno s slovenskimi komunisti.

V tem pogledu so silno zanimiva dognanja, ki jih prinaša zadnji »Slovenski dom«, iz katerega posnemamo te-le podatke:

Zgodovinski podatki

Komunistična propaganda je dobila nalog, da mora vedno govoriti proti okupatorju. Hkrati pa je izvršilni odbor neprestano dajal posameznim komandantom naročila, da morajo brezpogojno poiskati zvezo z vsako laško cesarsko vojsko posadko. Ta naročila je imela skoraj vsaka tajna okrožnica. Poleg okrožnic so pa tudi ustmeno vsi člani Izvršilnega odbora stalno dajali taka navodila komandantom in komisarjem, nikdar pa ne navadnemu moštvu. Če je kakšen komendant izrekel pomisleke glede tega, češ mi se vendar bomo proti »okupatorjem«, je bil odgovor članov Izvršilnega odbora, da moramo biti internacionalisti, zato se pač ne smemo sramovati zvez s italijanskimi komunisti.

Glavno zvezo so meli s cesarsko vojsko zlasti v Ljubljani in Novem mestu. Sestankov s cesarsko komando je bilo v omenjenih dveh krajih silno veliko. Ker je bil v teh krajih tudi sedež divizij, so imeli tolovaji v italijanskih štabih svoje zaupnike, ki so jim redno vsaj nekaj dni prej sporočili, kakšne ofenzivne sunke mislijo narediti. Niti ene italijanske ofenzive ni bilo v dveh letih, da ne bi tolovaji točno vedeli, kdaj bo in iz katere smeri. Na terenu pa je bilo največ sestankov v Beli krajini, zgodilo se je celo večkrat, da je cela posadka (bunker) pobegnila k tolovajem z orožjem v rokah.

Prve dezertacije iz cesarske vojske so bile že maja 1942 pri Kompoljah. Ti »dezertarji« imajo še danes politična mesta.

Do prve ofenzive ni bilo na terenu vidnih stikov s cesarsko vojsko, tajni pa so seveda bili. Da bi italijanske komuniste in sploh vojske prepričali o pravilnosti svojega boja, so začeli naši komunisti izdajati celo poseben list za italijanske vojske z naslovom »L'Italia libera«. Ta list so trosili po vseh prometnih linijah.

Do vidnejših stikov pa je prišlo na zimo 1942, zlasti pa spomladi 1943. Tedaj so se začele vidne sabotaže cesarske vojske. Ne samo to, da so bili komunisti vedno obveščeni o njihovih akcijah. Zgodilo se je, da so včasih le naleteli na tolovaje, toda so se jim izognili v velikem ovinku. Zlasti je bilo to vidno pri vseh svojaskih operacijah ob železniški progi Trebnje—St. Janž. V borbi pri Catežu je bil prav tak primer. Ker pa so se fašisti nad tem jezili, so se začeli streljati med seboj kraljevi vojski in fašisti. To je bilo dva meseca pred razsulo. Istočasno se je zgodilo v vasi Krtna pri Vel. Loki, da je cesarska straža pustila mirno korakati celo partizansko brigado mimo vseh bunkerjev na železnici.

Poleg teh vidnih sabotaž pa je znanih več primerov medsebojnih sestankov in razgovorov.

Prvi sestanek je bil v vasi Karteljevo. Na ta sestanek je prišel sam poveljnik novomeške divizije general Cerutti. Pripeljal se je v spremstvu treh tankov in nekaj kamionov vojašva. Razgovor je bil bolj političnega značaja, zato so tudi od komunistične strani prišli bolj politiki. Od njihove strani je vodil razgovore veterinar Jereb, ki pa je pozneje padel v Lipovcu, v bližini Ajdovca. Ustrelili so ga fašisti. Italijani so na tem sestanku zahtevali proste prometne zveze, zlasti Ljubljana—Novo mesto, zato so pa obljubljali, da bodo pustili tolovaje mirno živeti po gozdovih. Ta vojaški pogovor je delno uspel, za vsebinsko političnega razgovora pa se ne ve točno. Informacija je zanesljiva, prišla je iz ust pokojnega Jereba.

Drugi vidni sestanek pa je bil v Straži. Bil je vojaškega značaja. Prav tedaj so namreč bili večji »boji« med komunisti in cesarsko vojsko. Za komuniste je vodil pogajanja komandant brigade jurist Majcen z imenom Nedeljko. Poleg njega je bil na pogajanjih brigadni obveščevalec »Cobanc«. Komunisti so prihajali v Stražo na konjih. Pogovori so bili zelo dolgi in silno prisrčni.

Od talijanske strani je vodil razgovore komandant posadke Straže in zastopnik Ceruttija iz Novega mesta. Razgovori so bili zlasti o vojaških stvareh: o prenehanju sovražnosti, o preskrbi tolovajskih odredov s hrano in municijo. Razgovori so popolnoma uspeli.

Po končanih posvetih so imeli veliko gostijo. Italijani so jim šli tako na roko, da so po končani gostiji komunistične odposlane pospremili celo na njihove položaje. Razgovori so popolnoma uspeli.

Glavni razgovori med tolovaji in cesarsko vojsko so bili v Ljubljani. Tu jih je vodil Centralni komite KPS.

Da so vsi ti razgovori res uspeli, se vidi iz tega, ker so začeli cesarski ljudje pošiljati tolovajem ogromno blaga: hrane, pa tudi municije. Spomladi leta 1943 so jim poslali na postajo Mirno cel vagon vojaške opreme, velike množine hrane, municije, čevljev, papirja za propagando in pa cele skladišnice »Slov. poročevalca« in drugega propagandnega blaga. Vse to so jim poslali naravnost iz Ljubljane.

Drugi primer je bil na postaji Straža, kamor so Savojevi poslali dva vagona podobnega blaga.

Poleg teh večjih primerov (seveda niso to edini) je bila cela vrsta primerov, ko so Savojevi pošiljali tolovajem orožje iz posameznih bunkerjev in postojank. To se je godilo zlasti v bližini Trebnjega. Zlasti so jim pošiljali municijo in bombe.

Ker je komunistično moštvo često godrnjalo nad takimi dejanji, so ga komandanti potolažili tako, da nikakor ni namen komunistov uničiti italijanski narod, ampak samo fašiste. Vedno pa so jim govorili, da je prvi in glavni komunistični sovražnik »bela garda«, ne pa Italijani, celo fašisti ne!

Tako se glase podatki. Ali je potem takem kaj čudnega, če je 8. september prinesel komunistom v dar vse orožje cesarske vojske, ki so potem komunisti z njegovo pomočjo za nekaj časa zavladali nad raznimi slovenskimi kraji?

Vsi obmejni Slovenci naj bi se pogobičili v te vrste in spoznali, če tega še niso mogli, da je komunizem res največja nesreča za slovenski narod. To nesrečo bomo mogli odvrniti od naroda le, če bomo združeni šli proti zlu v boj. To je pot, ki so nam jo vsem pokazali slovenski domobranci. To je boj brezobzirnega boja in uničevanja vsega, kar je komunističnega. Le tako bomo Slovenci mogli ohraniti svoj obstanek, svojo zemljo in svoj rod.

Morilci na Gorenjskem

Pobijajo naprej. Dne 25. decembra so komunisti pobili sledeče: Kvartiča iz Domžal, Liparja iz Mengša, Marijana Severja, tekstilnega tovarnarja, Domžale, Polaka iz Mengša, Mejača iz Komende, Plempla Alojzija, upravnika bivših dvornih lovišč iz Dragomerja, Kralja iz Masovč pri Komendi, Puča iz kamniškega okraja; na Jesenicah pa Petkoša Janeza, tesarskega mojstra, ter Ajžmana iz Hraš pri Lescah. Za Kvartiča je v razglasu okrožnega odbora OF za kamniški okraj stalo, da je bil umorjen zato, ker se mu je posrečilo vtihtapiti se v torenski odbor OF, kjer je podrejenim prepovedal uničevati tovarne.

Janez Koščak — junak s Police

Kakor toliko drugih najboljših sinov slovenske zemlje je padel kot žrtev nesrečne komunistične revolucije zoper eden zvestih in najboljših soborcev padlega junaka Danila Capudra. Bil je to 34letni Janez Koščak, doma iz vasi Peč v županiji Polje pri Višnji gori. Takoj po razsulu bas dogljijske vojske je s drugimi prijatelji rajni Janez šel z Danilom Capudrom, ki je zbral svoje fante in se umaknil v grad Boštanj. S Capudrovimi fanti je prišel nadalje v Turjak kjer je doživel in žalostno preživel konec turjaške posadke. Ves čas se je v bojih in obrambi držal kakor pravi junak, zlasti pa ob koncu, ko so ga komunisti ranjenega v nogo z drugimi ujetniki brezobzirno odgnali proti Velikim Laščam. Kljub temu, da ga je hudo bolela noga, je vendar znal stisniti zobe in še več: znal je na poti tudi pobegniti rdečim tolovajem. Prebil se je srečno domov k materi ter se nekaj časa skrival pred rdečimi vohuni. Na žalost so ga vendarle izvovali: 8. decembra so ga prišli iskat s celo skupino. Res so ga ujeli in odgnali proti Polici, od tam pa naprej na Polzevo. V drugič se je rajnemu Janezu posrečilo to, kar je moralo rdeče tolovaje še najbolj razkačiti. Spet jim je pobegnil in se skušal preтолči proti Ljubljani. K materi in na dom se ni upal, ker je vedel, da ga bodo najprej iskali zopet pod rodno streho. Na žalost je prišel le do Šmarja, kjer ga je zajela tolovajska patrula in ga 15. decembra odgnala nazaj proti Polici. Tam je rajni borec Janez Koščak preživel tri grenke mučeniške dneve. Komunisti so ga — zvezanega ujetnika — zasmehovali, pretepali in pljuvali nanj. 18. decembra so ga krvokoli rešili zemskega trpljenja. Prav medtem, ko je rajni Janez največ trpel, so tolovaji skušali znesti svojo jezo tudi nad njegovo domaćijo; pridrveli so v vas Peč in njegovi materi odgnali živino, odpeljali zaloge živeža ter ji na koncu zažgali še gospodarsko poslopje.

Janez je bil zgled krščanskega življenja ter pridnega in vestnega gospodarja. Bil je vsem v vasi najboljši prijatelj. Zvest naročnik in vnet bralec »Domoljuba« ter goreč član Apostolstva moš in fantov na Polici. Kot krščanski junak je dal svoje življenje, zato nas tolaži zvest, da bo pri Bogu z drugimi sotrpini iz teh žalostnih časov izprosil milost, da bi se spreobrnil tudi vsi tisti, ki so napravili našemu narodu toliko nepozabnega duševnega in telesnega gorja.

Počivaj v miru blaga duša!

Kaj je NOVEGA

d Duhovniška imenovanja. Imenovani so bili: Andrej Makovec, kaplan na Blokah, za upravitelja te župnije; Jožef Kapus, župnik v Leskovici, za upravitelja župnije Godovič v goriški nadškofiji; dr. Pavel Robič, kaplan v Šmartinu pri Kranju, za honorarnega veroučitelja na III. in IV. drž. moški realni gimnaziji v Ljubljani in Ignacij Strancar, kaplan v Mostah v Ljubljani, za honorarnega veroučitelja na III. drž. moški realni gimnaziji v Ljubljani.

d 50 letnico mašništva je slavil na praznik Treh kraljev v Škedenju v Trstu zaslužni župnik monsgr. Josip Macarol, rodom od Sv. Križa pri Tomaju na Krasu. Na mnoga letal!

d Kanonikat kolegijatskega kapitla v Novem mestu je podeljen Janezu Franciču, župniku v Tunicah.

d Uprava Ljubljanske policije je razglasila: Ker se še vedno dogaja, da občinstvo ostaja na cestah po policijski uri (20. uri), se javnost opozarja, da se bodo takim osebam ne le odvzemale osebne izkaznice, ampak se bo proti njim kot nevarnim za javno varnost tudi najstrožje postopalo.

d Slovenska beseda se je oglašila v ponedeljek, 3. januarja iz tržaškega radia. Ob 18.15 se je pričela oddaja s slovensko narodno pesmijo. Napovedovalec je sporočil, da bo odsele oddajal Slovenski radio za Jadransko Primorje v Trstu vsak dan ob 18.15 popoldne na valu 225. Spregovoril je tudi poveljnik slovenskih narodnih straž, ter je opisal naloge, ki čakajo Slovence na Primorskem v novih razmerah.

d Poziv na delo pri spravljaju snega. — Ljubljansko mestno poglavarstvo poziva vse delavce, ki bi bili voljni prevzeti delo pri spravljaju snega, da se prijavijo Pokrajinskemu namestitvenemu uradu, nato pa se, kadar pade sneg, s prijavo javijo mestnemu cestnemu nadzorstvu na Ambroževem trgu št. 7. Delo se prične ob 7 zjutraj. — Prav tam naj se zglasijo tudi vozniki, ki so letošnjo zimo pripravljeno odvažati sneg.

d Železniški promet na dolenski progi. — Dne 10. januarja 1944 je bil otvorjen potniški promet na progi Ljubljana—Šmarje-Sap s sledečimi odhodi odnosno prihodi vlakov: Smer Ljubljana—Šmarje-Sap: odhod iz Ljubljane ob 7.50, 12.31; prihod v Šmarje-Sap ob 8.20, 13.01. Smer Šmarje-Sap—Ljubljana: odhod v Šmarja-Sap ob 8.30, 13.22; prihod v Ljubljano ob 8.57, 13.47.

d 30 letnico svojega gledališkega dela je praznoval pred kratkim član ljubljanskega opernega zbora Jože Drenovec, sedaj operni in operetni šepetalec. Zivel!

d Težak udarec za goriško kolonijo v Rimu. Slovensko kolonijo v Rimu je v soboto, 11. decembra, zadela težak udarec, ki je zahteval več človeških žrtev. V gostilni oziroma kleti v viali Giulio Cesare, kjer so se slovenski fantje večkrat sestali pri kozarcu vina ter se menili o domačiji in prepevali slovenske pesmi, je bilo tudi tisto soboto zbranih več delavcev in rojakov, ki so si s petjem preganjali domotožje. Ravno so zapeli »Na planinah sončce sijaj, ko je v taberno priletela ročna granata, katero je vrzel narodno nestrpen komunist, ki ni mogel prenesti naše pesmi. 23-letni finančni stražnik Boris Brajnik doma iz Standreža pri Gorici, je skočil k njej, da bi utrgal prižgalno vrstico, toda bomba se je prej razpočila in ubila deset oseb, med njimi šest primorskih rojakov. To so: Anton Boškovič, star 29 let, iz Mirna; Izidor Kocija, star 30 let, iz Medane; Martin Zidarič, star 30 let, iz Deskel; Boris Brajnik, star 23 let, doma iz Standreža; Rudolf Petros, star 31 let, doma iz Doline pri Trstu; Ruggero Dišot, star 22 let, doma iz Polja. Težko ranjeni pa so bili sledeči: Albin Ožbot s Peči pri Mirnu, Rafael Trošt iz Podrage, Karel Jelarčič iz Renč in neki Zorzin iz Tržiča.

d Ena za zabavo. Izdajalec Viktor Emanuel si je dovolil novo pobalinstvo. »Tribuna« poroča, da je podelil Stalinu najvišje odlikovanje: bišve italijanske monarhije, red sv. Anunziata. Interesantno je, da je po pravilih Anunziata-

ga reda postal sedaj krvnik Stalin bratranec Viktorja Emanuela. Pač lepo sorodstvo!

d Opozorjamo na božično poslanico svetega očeta, ki jo je začel priobčevati »Slovenec« v preteklem tednu.

d Blok na Šmartinski cesti v Ljubljani v smeri proti Sv. Jakobu je do nadaljnjega zaprt za pešce in za vozni promet.

d Še dve nezgodi. V bližini realne gimnazije v Ljubljani je tramvaj podrl 12 letnega posestnikovega sina Jožeta Mrvarja, doma iz Žužemberka. Poškodovan je bil po vsem životu — Druga tramvajska nesreča je bila v Prešernovi ulici, ko je prišel pod tramvaj 54 letni posestnik Filip Ovnik iz Dol. vrha pri Grosuplju.

d Avtobusno zvezo Trst-Reka so obnovili 10. januarja. Avtobus odhaja z Reke vedno ob 8., iz Trsta pa ob 13.

d Zlato poroko je obhajal te dni v Podnartu na Gorenjskem bivši uslužbenec državne železnice Janez Berlič. Živijo!

d 125 let je minilo 8. januarja, odkar je v Ljubljani za kaplo umrl Valentin Vodnik, prvi pomembnejši slovenski pesnik. Slava mu!

d Starim v razvedrilo in mladini v zabavo je tudi letošnji letnik naše »Družinske pratike«. Zanimiva njena vsebina in dvajset razpisanih knjižnih nagrad so najboljši priporočilo. Segajte po nji, dokler je še povsod na razpolago!

d Osemdesetletnico rojstva je obhajala na Silvestrovo v Rogaški Slatini Berta Jelovškova

d 70 letnico rojstva je praznovala znana Tržičanka Antonija Pirc. Zivela!

d 125 letnico obstoja slave letos dobrodelne ustanove v Trstu.

d Potniški promet Ljubljana-Trst. Pričenši s 17. januarjem vozita med Ljubljano in Trstom v vsaki smeri po dva vlaka brez prestopanja v Postojni. Iz Ljubljane odhaja vlak ob 5.30 in ob 12.40 in pride v Trst ob 8.57 in 16.39. Iz Trsta odhaja ob 6.57 in 13.20 ter pride v Ljubljano ob 10.55 in 17.30. Lokalna vlaka Ljubljana-Postojna, z odhodom iz Ljubljane ob 17.30 in v nasprotni smeri z odhodom iz Postojne ob 6.30 ostaneta nespremenjena.

d Razdeljevanje tobaka. V zvezi z uvedbo tobačnih nakaznic obvešča monopolna uprava, da veljajo glede oddajanja tobačnih izdelkov za potrošnike do nadaljnjega sledeči predpisi: 1. Na en dvodnevi odrezek tobačne nakaznice dobe moški 20 gramov, ženske 10 gramov tobačnih izdelkov. Cigarete se računajo za 1 gr. cigare pa za 5 gramov. 2. Odrezki se smejo izkoristiti samo v tekočem mesecu. 3. Cigarete in cigare se smejo nabavljati največ za 6 (šest) dni vnaprej. — Rezan tobak in nosljanec se prodajata samo v izvirnih celih zavitkih po 20, 50 in 100 gramov proti odgovarjajočim odrezkom. Zvečinski tobak se oddaja po rebrih na 4 odrezke za ceno 6-25 lir.

d Tramvajski karambol v Trstu. Tramvaj proge št. 2 je postal v Trstu pred poslopjem »Piccolac«. Tja je zavozil tramvaj proge št. 1, ki je pripeljal skozi Sandrinellijev predor. Pri tem je bilo ranjenih 32 oseb. Seveda sta bila oba tramvajska voza močno poškodovana.

d Skoraj 7 milijonov mark so dosegle do konca l. 1943 kreditne zadruge na štajerskem.

d Nesreča ne počiva. Uradnica, 23 letna Breda Vrhovčeva iz Ljubljane, je padla in si poškodovala nogo. — Železniški strojevodja, 58 letni Ivan Šušteršič, je bil po nosu in obrazu hudo poškodovan. — V Ljubljani stanujoča 73 letna Kar. Galičeva je na dvorišču padla in si zlomila desno nogo. — Nočni čuvaj, 59 letni Ignacij Trobec se je pri padcu hudo poškodoval na glavi. — Na Fužinah bivajoči delavec 53 letni Valentin Starin si je zlomil levico, ko je spodrsnil na poledeneli cesti. — Marija Silčeva, 57 letna delavka, si je pri padcu zlomila desnico. — V Slivnici pri Grosuplju je doma v hiši padla in si zlomila levo nogo 78 letna zasebnica Jospina Bedenova. — Prejšnji teden si je pri padcu na cesti zlomila desnico pismoševca žena Katarina Košmrljeva. Učitelj Mirko Kokol se je vsekaj pri cepljenju drv v levico. — Posestnikovo ženo Ivana Kocmurjevo je napadel hud pes. Ugriznil jo je v desnico. — V Loki na Krasu je zadel 16 letni Albert Čok na polju z nogo v bombo, ki se je razpočila. Čok ima hude poškodbe na obrazu in obeh rokah. — Na nekem koroškem jezeru sta utonila pri drsanju učenca 15 letni Janez Bradač in 11 letni Rudolf Kolenc, ker se je

NOVI GROBOVI

V Zaječaru v Srbiji je odšla v večnost vdova po podnačelniku kurilnice 62 letna Karolina Jenček roj. Habe. — V Ljubljani so umrli: višji polic. nadstražnik Franc Poljanšek, 94 letni Ciber Franc, uradnik drž. železnice Zelenko Ivan, Fani Žužek roj. Dekleva, domobranski nadporočnik Ivan Režek, vdova po žel. uradniku Vadvov Angela, žena viš. polic. načelnika v pok. Marija Mihaela Vračko roj. Texter, Ivana Staniša.

Smrt med duhovniki in bogoslovci

Umrli so duhovniki: Marijan Kremžar, kaplan v Trnovem v Ljubljani, v Ribarski banji v Srbiji dne 11. marca 1943, v starosti 27 let; Anton Hren, župnik na Blokah, dne 14. septembra 1943 v starosti 43 let; Franc Maloverh, kaplan v Moravčah, v Mozlju, dne 12. oktobra 1943 v starosti 32 let; Anton Šinkar, vojaški duhovnik v Mozlju, dne 12. oktobra 1943, v starosti 28 let; Srečo Huth, katehet na državni ljudski šoli v Št. Vidu nad Ljubljano, na Koprivniku v Bohinju, dne 15. oktobra 1943 v starosti 37 let; Franc Kek, profesor verouka na državni realni gimnaziji v Novem mestu, v Birni vasi pri Novem mestu dne 21. oktobra 1943 v starosti 49 let; Viktor Turk, župnik v Begunjah pri Cerknici, v Grčarijah dne 24. oktobra 1943 o starosti 52 let; p. Placid Grebenc S. O. Cist., v Grčarijah dne 24. oktobra 1943 v starosti 35 let; Franc Gomilšek, župnik in dekan pri Sv. Benediktu v Slov. gorah, v Knežji vasi pri Dobrniču dne 26. oktobra 1943 v starosti 71 let; Ivan Platiša, župnik v Smledniku, na Čatežu pod Zaplacom, dne 28. oktobra 1943 v starosti 54 let; Viktor Vitigoj, kaplan v Kočevju, na Čatežu pod Zaplacom, dne 28. oktobra 1943 v starosti 29 let; p. Ivan Saltnič O. Teut., kaplan na Vinici v oktobru 1943 v starosti 30 let; Jožef Pokorn, župniški upravitelj na Preloki, v oktobru 1943 v starosti 32 let; Ivan Hojnik, župnik v Koprivni, v Stični dne 29. oktobra 1943 v starosti 67 let; Matej Dagarin, župnik v Čemšeniku, v Stični, dne 13. novembra 1943 v starosti 64 let; Jožef Lavtizar, župnik v pokouju v Ratečah na Gorenjskem, dne 20. novembra 1943 v starosti 92 let; Jožef Ambrožič, župniški upravitelj v pokouju, v Ribnici, dne 5. decembra 1943 v starosti 54 let; Franc Vovko, župnik v pokouju, v St. Petru pri Novem mestu, dne 21. decembra 1943 v starosti 65 let (pokopan v Novem mestu). — Naj počivajo v miru!

Umrli so bogoslovci ljubljanskega duhovskega seminara: Janez Hočevar iz IV. letnika, na Mirni, dne 1. januarja 1943 v starosti 25 let; Alojzij Breznik iz IV. letnika, na Turjaku, dne 20. septembra 1943 v starosti 25 let; Matej Krmelj iz III. letnika, na Turjaku, dne 20. septembra 1943 v starosti 22 let; Jožef Logar iz II. letnika, na Turjaku, dne 20. septembra 1943 v starosti 32 let! — Naj v miru počivajo!

Iedena skorja udrla pod njima. — Pri prevozu lesa se je močno ranil v nosno kost 63 letni posestnik Franc Košenina iz Medvod.

d O germanski preteklosti Korošce je predaval pred kratkim v Celovcu tri dni dr. Karl Dinklage.

d Koroški mladinski pevski zbor HJ, ki ga vodi Anton Anderluh je obiskal te dni Porurje. V zboru je bilo 13 dečkov in 23 deklic iz najboljših koroških mladinskih zborov. Nastopili so zlasti pred porursko mladino v raznih podjetjih. Sodelovala je tudi nadarjena mlada pianistinja Hedi Serčerjeva.

d Uspeli koncert božičnih pesmi je priredil na praznik sv. Treh kraljev farni cerkveni pevski zbor srednješolcev v bežigrajski župni cerkvi v Ljubljani. Petje je vodil profesor Božidar Bajuk, na orglah je spremljal profesor Fran Jesenovec. — Se za veliko noč kaj podobnega!

d Pod ničlo je zdrknilo te dni v toplomeru živo srebro celo v Trstu.

11.171 mark za zimsko pomoč je prispevalo v tej zimi prebivalstvo radovljiškega okrožja.

Robinzonove ZGODBE

23

Tudi košare in peharje sem znal že bolje izdelovati. A ne samo to. Porabil sem tudi mnogo manj časa za izdelavo. Poleg drugih stvari sem si naredil oprtni koš, ki mi je zelo prav prišel. Na primer: Na lovu sem ustrelil kozo. Obesil sem jo na drevo, jo odril, odrezal kose, ki so se mi zdeli uporabni in jih zložil v koš. Z lahkoto sem odnesel plen domov. Če sem ujel želvo? Pobral sem ji jajca in nekaj kosov, ki so se mi zdeli okusnejši, ostalo pa sem vrgetl proč. Spravil sem v koš tudi želvin ščit, ki sem ga uporabil kot skledo za pomivanje posode, da sem si v njem umival roke in podobno.

Koš pa je imel tudi to prednost, da sem imel roke proste in sem lahko nesel tudi večji tovor.

Nekaj pa me je začelo silno skrbeti. Zaloga smodnika se je vedno bolj manjšala in vedel sem, da je ne bom mogel obnoviti. Moral sem torej štediti. A kako naj živim brez lova? Pripomniti moram, da kozel z leseno nogo ni mogel nikdar doseči, da bi ga lepa družica razveselila s potomstvom. Ko je čez leto dni poginil, za ne vem kakšno boleznijo, je kmalu tudi ona šla za njim. Lahko trdim, da je poginila od žalosti, kajti pet dni in pet noči ga je neprestano klicala z žalostnim meketanjem in ni hotela več zaužiti nobene stvari. Vohala je mrtvega tovariša in nato dvignila glavo in žalostno meketala. Ko sem se čisto jutro prebudil, je nisem slišal več. Poginila je! Priznati moram, da sem se zjokal.

Ker sem bil ves zaverovan v svoje delo in v načrte o plovbi, nisem niti za hip pomislil na to, da bi obnovil kozjo družino. Ko pa sem po enajstih letih ugotovil, da mi bo kmalu pošel smodnik, sem končno le začel misliti na to, kako bi si priskrbel čredo.

Najprej sem skušal ujeti koze s pomočjo zanke, a delal sem račun brez krčmarja, kajti koze so bile tako močne, da so utrčale vrvico in ušle. Zato sem sklenil, da se bom poslužil drugega sredstva. Spomnil sem se, kako divjaki lovijo slone. Na krajih, kjer sem vedel, da prihajajo koze, sem izkopal globoke jame, jih pokril z drobnim dračjem, nanje naravnal travo in natresel nekaj pšeničnih klasov. Ko sem prišel drugo jutro pogledat, je ostalo vse nedotaknjeno, le klasje je izginilo. Po sledovih sem spoznal, da so prišle gospe koze z gospodi kozli in z malimi kozlički. ... Kako je bilo to mogoče?

Spoznal sem, da je vzrok bil v nepopolnosti mojega dela, ki sem ga skušal izboljšati. Uspeh pa je bil isti. Klasje je izginilo, vse ostalo pa je bilo nedotaknjeno. Ta neuspeh me je silno jezil, a poguma le nisem izgubil. Razmišljal sem o vzroku neuspeha in zdela se mi je, da sem ga odkril v tem, da so jame bile pre-

ozke, tako da so živali s svojim dolgim vratom dosegle klasje, ne da bi jim bilo treba stopiti na dračje. Razširimo jih torej!

Spravil sem se nemudoma na delo. Zmagal iz prve jame so drugo jutro štrleli rogovi mogočnega kozla, v drugi pa so bili trije mladiči, samec in dve samici.

Rešiti kozla ni bilo tako lahko, ker je grozeče nastavljal svoje rogove. Naj ga ubijem? Za to nisem imel poguma, ker se mi ni zdelo prav, da bi ubil jetnika. Tudi če bi se mi posrečilo spraviti ga iz jame, bi ga nikakor ne mogel odvzeti domov, tako je bil velik in močan. Spustil sem mu v jamo debelo vejo, po kateri se je splazil iz jame. Ko je došel na vrh, se je divje zakadil proti meni. K sreči sem bil že pripravljen na tako zahvalo, ki je tako pogosta pri ljudeh. Skočil sem vetrin in ko je kozel nagnil glavo, da bi se zaletel vame, sem ga z vso silo udaril s puškinim kopitom po glavi, da sem mu odlomil rog in brčkone tudi črepinja ni ostala neposkodovana. Nauk je bil zelo koristen. Zbežal je kar so ga nese lože, meni pa je za spomin pustil rog. Dejal sem, da je bil nevaležen? Saj mi nikakor ni mogel biti hvaležen, da sem ga spravil v jamo, zato da sem mu dal nekaj klasov. Če sem ga potem rešil smrti, s tem še ni bilo popravljeno zlo, ki sem mu ga prizadejal. Če bi ga bil ubil, bi samo zlobil svojo moč. Nikdar ne smemo biti krivični niti v besedah, ker s tem rušimo pravna načela.

Vse tri mladiče sem privezal na vrh in po mnogem prizadevanju sem jih srečno spravil domov. V začetku niso hoteli jesti in se z neprestanim meketanjem klicali mater in očeta. Kmalu pa je lakota premagala bolest ločitve in nikakor se niso mogli ustavljati skušnjavi svežih zelenih žitnih klasov, ki niso bili več izdajalski, kot tisti v usodni noči.

Zdaj sem začel misliti na hleve in stajo. Izbral sem si kos zemljišča, ki se mi je zdel za to zelo primeren, ker je tod tekla majhen potok. Ne samo, da bodo koze imele dovolj vode, ampak tudi trava bo tukaj vedno sveža. Naredil sem ograjo, na eni strani sem postavil kočo, kamor sem nanosil dovolj stelje, da bomo živali lahko počivale. Najprej sem naredil stajo bolj majhno z začasno ograjo. Nameral pa sem narediti pozneje mnogo večjo, ki bi obsegala kakšne dve milj. Ko pa sem pozneje bolje premislil, se mi je zdel ta načrt nespamet. Kaj naj počnem s tolikim mešom? Koliko truda bi me tudi stalo vzdrževanje tako velike črede. Ni se mi zdelo pametno, da bi se trudil brez potrebe. Omejil sem se torej na stajo, ki je merila sto seženjev v dolžino in je bila široka kakih petdeset sežnjev.

Cele tri mesece sem potreboval, da sem vse to uredil. Tri mladiče, ki sem jih ujel, sem spravil najprej v manjšo stajo, kjer sem jih večkrat obiskoval in jim nosil žitno klasje in riž. Živalice so se tako udomačile, da so mi jedle iz roke in so me imele zelo rada. All right! Po enem letu sem imel že dvanaest glav drobnice

in po dveh letih 43. Seveda sem si med tem časom privoščil vsak dan za kosilo lep kos pečene kozletine, ki je razširjala po hiši silno prijeten vonj.

A ne samo to. Naučil sem se tudi molsti koze in tako sem imel mleka več, kot sem ga potreboval. Zaradi vročine se mi je ostalo mleko sesirilo in naredil sem si okusne sirčke. Kmalu sem se v tem poslu tako izvežbal, da sem si naredil že kar celo zalogo sira. A ne samo to. Pripravil sem si tudi veliko posodo masla, ki sem ga uporabljal za pripravljane jedi. Posodo sem si naredil iz majhnega sodčka. Tudi soli sem imel več kot dovolj. Vzel sem morskovo vodo, jo postavil v ploščatih posodah na sonce in ko se je voda posušila, se je na dnu nabralo polno kristalčkov soli.

Bil sem pravi bogataš!... Z veliko grenkobo sem mislil na neštete reveže, ki so kar mrgoleli v omikani družbi in ki so pogrešali celo najnujnejše. Kako rad bi jim pomagal, kako rad bi delil z njimi vse te dobrote! Ko sem imel priliko, da bi delal dobro, tega nisem storil. Zdaj pa sem trpel, ker mi je bila ta možnost odvzeta. Tisti, ki imate priliko storiti kaj dobrega, storite to velikodušno in nikar ne čakajte tako dolgo, da tega ne boste mogli več storiti in se boste grenko kesali. Bodite usmiljeni do svojih bratov. Le če boste to storili, boste lahko rekli, da niste živeli zastonj.

Morali bi videti, kako sem jaz, kralj in edini gospod obširnega otoka, čigar mej se nisem poznal, udobno sedeč pri mizi, obložen z raznovrstnimi dobrotami. Polpoll, moj pribočnik je užival prednost, da je smel

čepeti na mizi ali pa na mojem namenu. Stari zvesti pes je naslanjal glavo na moja kolena, okrog mene pa je čepelo več mačk, ki so dopolnjevale glasbeni zbor: Mjav, mjav, mjav... hov, hov, hov... Robin, Robin, Polpoll... Od zunaj pa je iz daljave prihajalo meketanje. Mar sem se mogel še pritoževati, da sem sam?

Robinzonova slika.

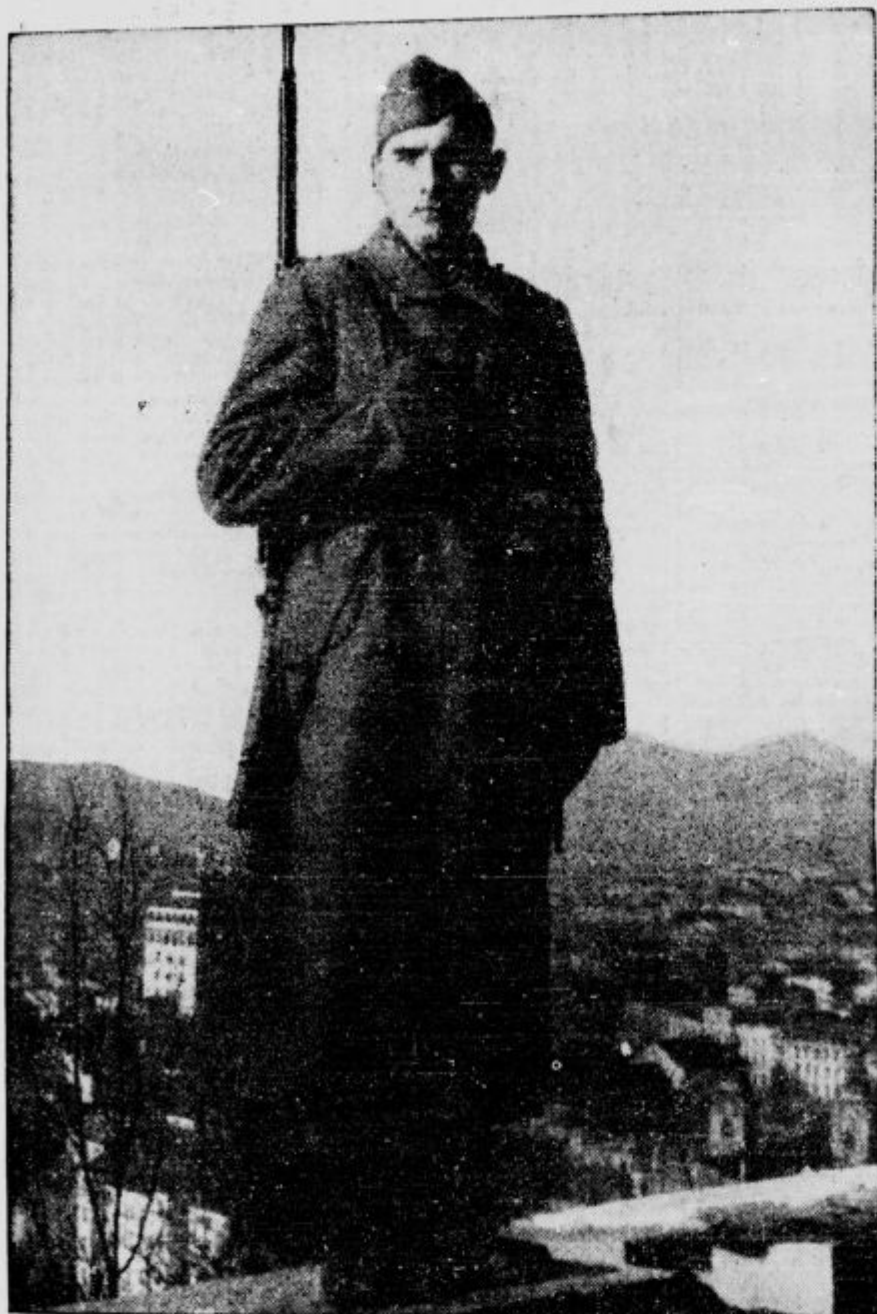
Nikdar nisem pozabil na čoln, kljub trdnemu sklepu. Bil sem pač mornar!... Rad bi ga imel v bližini, čeprav bi ga uporabljal samo za krajše izlete tik ob obali zvečer ali ponoči ob luninem svitu. Kako krasno so bile te noči! Po več ur sem otožno opazoval temno modro nebo, pokrito z bleščecimi zvezdami, po katerem se je sprehajal srebrni mesec, čigar podoba je odsevala v morju, ki je bilo mirno in gladko kot zrcalo. Kolikokrat sem se pogovarjal z mesecem in mu dejal: »Ti si samota na nebu, kakor sem jaz samotar na tem otoku. A ti potuješ neprestano, medtem ko ostanem jaz vedno tukaj. Ti gledaš iz višave velik del sveta, medtem ko je moje obzorje tako omejeno. Povej mi, prijateljica luna, ali vidiš Anglijo? ... Vidiš njena velika in gosto naseljena mesta? Vidiš London, Temzo in gozd jamborov nienih tisoč ladij? Vidiš mesto York? Ali razločiš hišo mojega očeta? Mi je dobri starček že odpustil? Se živi? Je zdrav in miren? ... Pa mati, zlata moja mamica, kaj dela? Je zdrava? Misli li še na svojega pobeglega otroka? Te morda gleda? Morda te sprašuje kakor jaz? Govori s teboj? Ali jo lahko pozdraviš namesto mene? Ali ji lahko poveš, da me je božja Previdnost rešila po njenih molitvah. Da sem živ in zdrav? Reci ji, da upam, da mi bo po njeni molitvi dodeljena milost, da jo bom zopet videl in objel...«

Ob teh mislih se mi je skrčilo srce, oči so se mi napolnile s solzami in začel sem jokati. Potem ko sem se razjokal in po molitvi, ki je prihajala iz globine srca, sem se čutil pomirjenega in upanje je znova napolnilo mojo dušo.

(Dalje prihodajš.)

Zvesti pes je naslanjal glavo na moja kolena.

Slovenski domobranec na straži

Slovenski domobranci, ki so kakor en mož stopili na plan, da obvarujejo slovenski dom in rod boljševiškega pekla, se zdaj junaško bore zoper največjega sovražnika, kar jih je kdaj ogrožalo naš narod.

Podoba nam kaže slovenskega domobranca na straži na ljubljanskem Gradu, odkoder budno zre in pazi, da takoj udari, kjer bi bilo treba.

Slovenskim domobranskim junakom, ki so svoje življenje zastavili za blagor slovenske očetnjave, želimo obilno božjega blagoslova. Želje in molitve vseh poštenih Slovencev spremljajo njihova dejanja.

Bog z vami, slovenski domobranci!

Spomini iz prejšnje svetovne vojne

Ruski general Kornilov

General Kornilov je bil v prvi svetovni vojni poveljnik 48. ruske divizije, ki se je v letu 1915 borila ob Dukla prelazu v Karpatih. Ta divizija je bila večkrat obkoljena, a jo je drzni general vselej rešil iz nasprotnikovega objema. Kornilov je bil izreden človek, zakaj boril se je s svojimi vojaki vedno v prvih vrstah. Da reši nekoč divizijo, je z malim oddelkom junaško in drzno kril njen unik, sam pa je v boju ranjen prišel v avstrijsko ujetništvo.

Dne 7. septembra 1916 je pisalo časopisje, da je general Kornilov pobegnil iz Budimpešte in srečno dosegel rusko ozemlje, kjer je ponovno stopil v vojaške vrste na bojišču. Padel je leta 1918 pri Jekaterinodaru (Krasnodaru) v trdi borbi z boljševiki, ki jih je smatral za največjo nesrečo ruskega naroda.

Vojakom je bilo dobro znano Kornilovo načelo: »Preslabi smo, da bi se branili, zato napadajmo«. O Kornilovem skorajda blaznem pogumu so pripovedovali vojaki: »Kornilov so zмени za sovražnikovo streljanje šele tedaj, ko zadene kroglja njegovo pisalno mizo, zbije krožnik iz njegovih rok in se zadere v kuhinjski kotele.

Naši komunisti si pomagajo z boni. Tudi ruski tovariši so, kakor kaže slika, natisnili leta 1917. revolucionjski denar, ki pa si težko kaj kupil zanj.

U. Mioni — V. Lovšin

Zgodovinski roman
iz časov sv. Pavla

RAHELA

18 Zato ni smela izgubljati časa. Pripravila je vse za beg. Hotela je vzeti svoje okrasje, dragulje, obeske, ogrlice, zapestnice in darove, ki jih je prejela od očeta ali podedovala po materi. To so bile njene reči; ni prevarila nikogar, ako jih vzame s seboj.

Pisala je Natanaelu:
»Oče me hoče zaročiti prvi dan prihodnjega tedna. Reši me. Bežati moramo pred soboto.« Sara je odnesla pisemce Natanaelu. Nesla ga je rada, ker je sovražila Ananija, ki ji je vedno grozil, da jo bo spodil iz hiše, medtem ko je Rahela obljubila, da jo bo imela vedno pri sebi.

»Ne boj se, Sara. Ostala boš pri meni kot moja dobra mamica! Mama je umrla. Sedaj imam samo dve osebi, ki me zares ljubita: Natanaela in tebe. Kakor ne morem živeti brez njega, enako bi tudi ne mogla živeti brez tebe.« ji je rekla; pritisnila je k sebi dobro stanko in jo poljubila na stara lica.

Imela je še tretjo ljubezen: svoje golobe. Bala se je, da jih bo dal oče po njenem begu ubiti. S silo se je trudila, da bi jih odpodila in jim zagotovila prostoto; pa golobe se niso hoteli odstraniti.

Sara je mogla oditi šele v četrtek zjutraj in odnesti Natanaelu pisemce od svoje gospodice.

On ga prebere in bil je potr. »Kdaj?« ga vpraša Sara. To vprašanje je zastavila, kakor ji je naročila Rahela.

Natanael omahuje nekaj časa.
»Vrni se po obedu, Sara, in ako ne moreš prav sem priti, pojdi po potu, kjer me boš dobila.«

»Ne morem priti, kadar bi hotela. Gospodar je vsaki dan bolj oprezen in ne bi rada, da me vidi govoriti s teboj. Lahko bi kaj zasumil.«

»Postal bom otroka.«
»Samo, da ne bo dal pisma komu drugemu.«
»Benjamin je prekanjen. Ve, kako je treba ravnati.« pravi Natanael in odslavi stanko.

Teče ves vznemirjen k svakinji in ji pokaže pisemce.

»Torej jutri?« jo vpraša.
»V soboto.«
»V soboto? Ne gre. Dan velikega počitka!« odgovori potr.

»Za druge, a ne za nas. Za nas je prvi dan v tednu Gospodov dan in zato dan počitka.«

»Tu v Jeruzalemu smo vsi, tudi ti, Pavlin in jaz vedno spoštovali soboto.« ugovarja mladenič, ki ni mogel razumeti, kako je mogoče govoriti o begu na ta dan.

»Iz previdnosti, Natanael; iz take previdnosti, iz kakršne se stric Pavel odčinja te dni v templju.«

»Toda sobota?«
»Je dobro izbran dan. Ne bodo si mogli misliti, da se je daleč umaknila ta dan, tem bolj, ker je on prepričan, da ljubi Ozeja, Ozej je pa strog izvrševalec Postave. Prepričan bo, da je v Jeruzalemu in jo bo dal iskati v mestu, vi pa boste medtem že daleč, ker boste potovali do sobote večera.«

»Kam pa pojdemo?« vpraša mladenič s staro radovednostjo.

»Zvedel boš v soboto.«
»Zakaj ne zdaj?«

»Ker se ne zanesem nate, posebno še zaradi zadeve z bankirji. Po mestu mnogo govore. Ako bo hotel on odkriti, bo zasumil tebe. Ne, moj dragi. Pred soboto ne boš nikomur razodel.«

»Ali je vse preskrbljeno?«
»Vse. Pričakujejo nas. V soboto torej. Za konje poskrbim jaz. Glej, da ne poveš nikomur, ker se igraš s svojo srečo.«

»Molčal bom kot grob.«

Popoldne je Benjamin, majhen Natanaelov sorodnik, komaj devetleten deček, pa zelo prebrisan, imel oddati pisemce Sari. Benjamin je izvršil svoje naročilo in Rahela je tako izvedela, da je bil beg določen za soboto. V začetku jo je to zadelo. Preveč je bila navajena na strogo praznikovanje sobote. Ta dan ni bilo

dovoljeno potovati. Njena duša se je upirala begu na ta dan, pozneje pa je sprevidela, da je bil Natanael pameten in pobožen; zato je odgovorila:

»V soboto ob uri, ki se ti zdi pripravna.«

13. poglavje.

Med zarotniki.

Ozej je imel namen nastaviti Pavlu zanko in pripraviti napad. Sililo ga je k temu sovrastvo, ki ga je gojil do apostola, še bolj pa plačilo, ki mu ga je obljubil Ananija: hčerka roka.

V svoji močni čutni ljubezni ni pazil na dvomljivo bliko. V kakršni mu je dal Ananija svoje privoljenje. Prepričan je bil, da se je obvezal in mu bo dal hčerko. Ni mislil na drugega, ki bi se potegoval. Ananija je gotovo dobro premislil doseči pri njem, da ne bi dvignil prevelikih zahtev, da se zadovolji z majhno doto in dobiti za nevesto bogato protidoto za primer ločitve. Ozej je bil pripravljen odpovedati se doti in vsaki nadi do dedščine žene, marveč ji pisмено izročiti vse imetje.

Zbral je okrog sebe precejšnje število prenapetih, zapričenih sovražnikov Pavlovih, in se razgovarjal z njimi take reči, da jih je navdal s sovraštvom in jezo proti apostolu; opisal ga je kot zelo zagrizenega sovražnika Izraela in obljubili so mu, da bodo vse sile napeli za njegov pogin. Njihovo število je raslo. Nekateri so imeli prijatelje med romarji iz Azije, ki so se zgrajali, ko so izvedeli, da je Pavel v mestu.

Ta večer so se nekateri zbrali v Ozejevi hiši in razpravljali o njihovih dokazih, da so boljši.

»Treba ga je odkriti.«

»In delati naglo. Romarji bodo odšli in on se jim bo pridružil.«

»Niso smeli čakati do danes.«

»Veliki duhovnik je hotel, da se kak dan počaka.«

»Zakaj?«

»Dobri mož se boji razburjenja ljudstva.«

»Kdo pa je še naklonjen tej kugi?«

»Njegovi pristaši.«

»Saj jih nima.«

»Prokleti nazarenci!«

»Ti ga šele sovražijo. Ta kuga nima prijateljev. Nazarenci so naš o Binkošti morda bolj številni kot ob drugih časih. Ti prokleti kršijo Postavo, se ne brigajo za naše praznike in skrunijo svete dneve. Ne bi se smelo čakati,« vzkligne Zorobabel, ki je bil vročerkven.

»Poiščimo ga!«

Kmalu nato je vstopil Ozej z Azijci, ki jih je srečal na potu in je ravno slišal očitke. »Končno! Povabil si nas, ko bo nehale sonce zlatiti tempeljske strehe; toda ta čas je že davno minil,« mu očita Zorobabel.

»Naletel sem na te dobre može in sem z njimi počasi hodil, da sem jih o vsem poučil.«

»Vedo?« vpraša Zorobabel.

»Sovražijo ga. So iz Efeza.«

»On je bil tudi tam?«

»Bil je tam kaka tri leta in si nakopal sovrastvo vseh. Mi smo ga vedno ovirali. Malikovalci pa so nato dvignili velik hrup proti njemu in malo da ga niso ubili,« pravi Kvart iz Efeza, eden azijskih romarjev, ki jih je Ozej pripeljal s seboj.

»Zakaj ga niso pokončali?« vpraša Ecehija, eden Ozejevih prijateljev.

»Belcehub ga varuje. Prokonzul ga je prisilil, da se je boril v areni z levom.«

»Ta izmeček?« vpraša Ozej.

»Bil je obsojen, ker je bil kriv nemira. Rimljani ne trpe nobenega tujega bogočastja, razen našega.«

»In ta kuga?« pristavi Ecehija.

»Se je boril z levom in ga je umoril med ploskanjem gledalcev, ki so mu podarili življenje.«

»Belcehub ga varuje!« vzkligne Ozej.

»Zares ga varuje, ker ni bil umorjen niti med nemirom, ki so ga izzvali zlatarji.«

»Ali je kradel srebro,« vpraša Zorobabel.

»Bili so besni nanj, ker je hotel preprečiti, da bi izdelovali srebrne kipe boginje Diane. Ta kuga se vmešava vedno v stvari, ki ga nič ne brigajo,« ugovarja Kvart iz Efeza.

»Ali se vam ne zdi, da je takrat dobro ravnal?« vpraša Ofues, star farizej.

»Kar dela ta kuga, je vedno slabo,« zakriči Ozej.

»Toda glede malikov?« ugovarja Ofues, ki je bil pošena duša, eden redkih farizejev, pri katerem ni strast mešala pameti in ki je odobraval dobro, četudi ga je storil njegov nasprotnik in ni mogel obsoditi dobrega dejanja.

»Te reči ga nič ne brigajo,« odgovori Kvart.

»Vendar... zaradi malikov! Blagoslovljena roka, ki jih uničuje!« vzkligne Ofues.

»To pot prokleti ni ravnal napačno,« se mu pridruži Zorobabel.

»Napak ali ne! Umreti mora!« vzkligne Ozej, ki hoče zabraniti, da ne bi Pavel dobil pristašev.

»Prišel je, da bi peljal neobrezanca v tempelj,« pristavi Evtih iz Efeza.

»Ta trditve azijskega romarja je vzbudila velik nemir. Obdolžitve je bila strašna. Neobrezance v svetišču! Jud si ni mogel misliti večjega zločina.«

»Ubijte ga!« se sliši vseprek.

»Ali je pa gotovo, da ga je hotel res peljati?« vpraša Ofues.

Stari farizej je bil začel čutiti simpatije za Pavla, ker so bili povedali, da se je bil uprl izdelovanju malikov.

»Ali si upaš o tem dvomiti?« plane Ozej.

»Hocem biti gotov.«

»Ti trdiš.«

»Videli smo ga v družbi s Trofimom, ki je, kot vemo, pogan, ki se je v Efezu hvalil, da je oskrnil tempelj in jedel v svetišču prepovedano meso,« laže Evtih.

Ta trditve je pregnala dvome, ki so vstajali v Ofuesovi duši. Verjel je sovnikom iz Azije. Pavel ni bil vreden sočutja, in zasluge, ki si jih je pridobil z uporabo proti izdelovalcem malikov, so izgubile na vrednosti zaradi tega nesramnega dejanja. Hotel je oskrniti svetišče živega Boga!

»Ali ste ga zares videli?« nadaljuje Zorobabel.

»V družbi s Trofimom,« odgovori Ozej.

»Opisi ga,« so prosili nekateri.

»Izmeček. Bog ga je zaznamoval. Majhen, bolehen, plešast, z bolnimi očmi...«

»Satan vtisne malopridnežem posebno znamenje,« vzkligne Zorobabel. »Moramo hiteti.«

»Odločno.«

»Poiščimo ga.«

»Precej jutri.«

»In kamenjajmo.«

»Iakoj jutri.«

»Vedite, da je rimski državljani,« jih opomni Kvart.

»Še večji vzrok, da mu prerežemo vrat.«

»Tribun ga bo branil.«

»Ko bo mrtev?« se roga Ozej.

»Iskal bo morilce.«

»Ne bo jih odkril.«

»Ligija ga bo masčeval,« pripomni Evtih.

»Ali se bojiš?« se posmehuje Ozej.

»Bojijo se,« pristavi Zorobabel.

»Mi se bojimo? Ne!« ugovarjajo romarji iz Efeza.

»Zakaj pa tako govorite?«

»Da bomo previdni.«

»Previdnost ni na mestu, kadar je treba braniti Postavo.«

»Glejte, da se ne zaletite. Jaz ne maram zažgati svoje obleke, da pogasim ogenj,« jih opomni Evtih.

»Torej! Ako nočete...« pripomni Ozej, ki je že izgubljal potrpežljivost.

»Hočemo, pod pogojem...«

»Ni nobenega pogoja, ki bi držal. Odločeni smo. Ako se bojite, lahko greste.«

»Vedno z vami! Jutri mora umreti!« reče Evtih odločno.

»Blagoslov Gospoda bo počival nad nami,« jih zagotovi Ofues.

(Dalle prihodnjega)

Nepopravljiva škoda za naše lesno gospodarstvo

Pod ravnokar navedenim naslovom je priobčil »Trgovski list« dne 1. januarja 1944 naslednji članek:

Glavno in skoraj edino resnično bogastvo naše pokrajine je les. To naše bogastvo pa je v zadnjih letih tako silno trpelo, da je danes sploh dvomljivo, če se more ta škoda še kdaj čisto popraviti. Ves gospodarski obstanek naše pokrajine je s tem ogrožen.

Ko to ugotavljamo, pa se moramo tudi vprašati, kdo je kriv, da se je napravila našemu gospodarstvu ta neizmerna škoda? Odgovor je le eden: Posredno ali neposredno so krivi tisti, ki so vpleli našo malo pokrajino v boj, v katerem je morala dobiti samo rane, ker je bila za ta boj popolnoma nedorasla. Tem večje pa so morale biti posledice tega nepotrebnega boja, če se je ta boj razvil ne zaradi splošne koristi, temveč zgolj zaradi komunističnih interesov, da bi zavladala pri nas ona klika, ki se je iz raznih sebičnih vzrokov popolnoma zapisala komunizmu. Sama zmaga partije je bila tem ljudem v mislih in zaradi te zmage so podvržili našo pokrajino strahovladu, ki si je prej nihče ni mogel niti zamisljati. Zaradi partije so se uničevale kmetijske hiše, cerkve in šole, gospodarska poslopja in tvorniški obrati, zaradi partije so se ubijali ljudje, da je danes vsa naša pokrajina ena sama velika rana.

Komunistična ofarska akcija je naravno vzbudila reakcijo savjskih oblasti. Kraljeva savjska vojska je to močnost reakcije zagrabila z največjim veseljem, saj ji je omogočila marsikatero prihoditve, ki bi sicer bile le težko dosegljive. To je zlasti obutilo naše lesno gospodarstvo. Da se komunističnim četam prepreči dostop do železnice in cest, se je izdala naredba o poseku vsega drevja v 100 m širokem pasu ob železnicah in glavnih cestah. Koliko našega lesa je šlo samo tu v nič.

Da bi bili nemogoči napadi tolp na razne bloke, se je posekalo vse drevje pred blokci. Pa dostikrat se je posekalo tudi mnogo več ko treba.

Ce pa je bila ofenziva proti tolpam v gozdovih, tedaj so vojaki kraljevske savjske vojske brezobzirno uničevali hiše in gozdove. Tako je pri neki takšni ofenzivi do tal pogorela parna žaga »Rog« v Podstenici pri Novem mestu. Žaga je bila sodobno urejena, šele komaj 10 let stara, danes pa je le kup razvalin. Skupna škoda samo pri tej žagi je ocenjena na 2.268.162 lir. In koliko podobnih primerov je bilo! Celi pasovi gozdov so uničeni, ker je tako hotela komunizmu zapisana klika.

Delovanje komunističnih tolp pa je bila tudi ugodna pretveza za razne revizije lesnih zalog po savjski vojski. V tem oziru je savjska vojska postopala zlasti temeljito. Dostikrat so se kraji, kjer se je les rekviriral, blokiral, da niso mogli lastniki lesa niti videti, kdo jim jemlje les, niti koliko lesa se jim jemlje. Pri tem se ni prav nič gledalo na to, kakšen les se vzame. Tehnični les se je jemal za drva in naj bi se tako tudi plačal. Po natančno sestavljenih zapisnikih znaša vsa škoda, ki so jo zaradi teh revizij utrpeli naši lesni trgovci, industriji in posestniki

27.720.318 lir

To škodo je prijavilo 35 lesnih trgovcev, koliko pa je še škoda, ki je ni nihče prijavil, ker je ni mogel, ker je bil interniran ali pa je že postal žrtev »osvobodilne fronte«. Še večja pa je posredna škoda, ki so jo povzročale te revizije. 27,7 milijona lir bi moglo oplajati naše gospodarstvo, ker bi bil ta denar v prometu, tako pa mora že naše čisto izčrpano gospodarstvo pogrešati še to, za naše razmere pač velikanska vsota!

Teh 27.720.318 lir je — dejali bi — legalna škoda, ki jo je pretrpelo naše gospodarstvo zaradi komunistične klike, kolikšna pa je vsa druga škoda, se danes sploh ne da zamisliti. Kdaj bomo mogli nadomestiti razdejane in porušene žage?

A še druga težka vprašanja čakajo na rešitev. Kje bomo dobili po vojni zadostnih delovnih sil, ko so se pa sedaj ljudje tako brezsmisleno pobijali. Posebno gozdnih delavcev smo imeli že prej premalo, sedaj bo naše lesno gospodarstvo zaradi pomanjkanja delovnih sil naravnost v krizi.

Les pa nam bo potreben povsod. Potrebovali ga bomo za izvoz, da bomo mogli plačati, kar bomo nujno morali uvoziti. Potrebovali bomo les

za obnovo porušenihi hiš, potrebovali bomo les za kurivo, ki ga danes že povsod primanjkuje, potrebovali bomo les še za celo vrsto drugih potreb, a lesa ne bo, ker se je tako brezvestno uničeval in ker se ni poznalo niti najmanjše obzirnosti do potreb našega gospodarstva.

Prišel bo čas, ko bo treba to obupno žalostno pustošenje v našem lesnem gospodarstvu popraviti in takrat se bo šele videla vsa škoda, ki jo je komunistična savjska vojska povzročila našemu gospodarstvu in vsemu našemu narodu. Takrat pa se bo tudi videlo z vso jasnostjo, kdo je bil tisti škodljivec našega naroda, ki je zahteval od našega ljudstva žrtve in vedno nove žrtve, v nadomestilo pa mu dal porušene domove, opustošene gozdove in uničeno gospodarstvo. Težko vsem, ki bodo morali odgovarjati za vse žalostne posledice svojega divjanja po Sloveniji!

PRAVNI NASVETI

Zaščita gospodarstva in kazni za ogrožanje. Vrhovna državna oblast je izdala predpise, ki imajo namen preprečiti ogrožanje kritja ljudskih potreb. Po teh predpisih bodo strogo kaznovani tisti, ki namerno dajejo napačne podatke o potrebi ali obstoju delavnih sil, dalje o potrebi ali o zalogah za gospodarstvo važnih surovin, tvarin, izdelkov, strojev ali orodja. Za taka dejanja je predvidena kazen na prostosti, v posebno težkih primerih, ki občutno škodijo gospodarstvu, pa tudi smrtne kazen. Razven tega se bodo lahko izrekle tudi denarne kazni do neomejene višine. Tako bo kaznovan ne samo tisti, ki daje napačne podatke, ampak tudi oni, ki namerno ne vložijo obvezne prijave ali je ne vložijo popolnoma. Za presojo je pristojno posebno sodišče za javno varnost. Kazenski pregon se uvede samo na zahtevo dotične oblasti, na katere vprašanje je dal obtoženec neresničen, nepopoln ali sploh nikak odgovor.

Naredba o prepovedi kretanja in policijski uri. Vrhovni komisar na operacijskem ozemlju Jadranske primorje je zaradi vzdrževanja javnega miru, varnosti in reda izdal šefu Pokrajinske uprave za Ljubljansko pokrajino in prefektom ostalih pokrajin posebno pooblastilo, da lahko za določene čase prepoveda hojo in vožnjo po javnih cestah in poteh. Ob zračnem alarmu ali zračnih napadih za časa prepovedi kretanja je hoja in vožnja po javnih cestah, trgih in poteh dovoljena onim osebam, ki se uporabljajo za zaščito morebiti nastalih poškodb in za odvrnitev nesreč, dalje onim, ki se podajo v javna zaklonišča ali morajo iz razloga sile zapustiti svoja zaklonišča. Javni lokali in vsakovrstna zabavišča morajo eno uro pred pričetkom časa, tekoma katerega je kretanje razdeljevanje jedil in pijač svojim gostom. Kršitve teh predpisov se bodo strogo kaznovali.

Oddaja stanovanja v Ljubljani. V Ljubljani hišni lastnik ne sme sam oddati stanovanja, komur bi hotel. Prazno stanovanje mora prijaviti mestnemu županstvu, ki oddaja stanovanja osebam, ki so brez njih. To delo opravlja posebna komisija, ki je sestavljena iz zastopnika hišnih posestnikov ter zastopnika najemnikov, predseduje ji pa mestni uradnik. Najemnino za prostore, ki se doslej še niso uporabljali za stanovanja, določil omenjena komisija. Proti dodelitveni odločbi je dopustna pritožba na predsedstvo Pokrajinske uprave v treh dneh po odločitvi komisije.

Je raznih krajev

Novo mesto

Vse cenjene naročnike naprošamo, da naročajo in plačujejo naročnino v podružnici »Slovenca« pri »Kraju«.

Istotam se lahko naroče na »Slovenca«, »Slov. dom«, na III. letnik »Slov. knjižnice« in znansveno knjižnico »Svet«.

Nova nemška opereta

Znani dunajski komunist Rudolf Katnik je pred kratkim napisal novo opereto »Veliki do-biteki«. V njej prikazuje razne dogodke na mešanskem Dunaju izza časa pred sedanjo vojno.

19.

V hipu pa je osupel zazijal. V temino gozda je pričela liti nemudoma jasna, bela luč. Benjamin je zaprl oči, ker mu je jemalo vid. In potem je začul jasen, zvonek smeh in pogledal. Pred njim je stala krasna vila in se mu prav od srca smejala.

20.

Za njo pa se je smeh še podesetoril. Benjamin je zagledal še kakih enajst vil, ki so brez dvoma s kraljico na čelu delale vilinski krog. To je takoj uganil. Sedaj so se mu sinejale. Ker je padel!

21.

Benjamin je bil kaj hitro na nogah. Ujezil se je. Kaj se le vraga te iskrece se punciče toliko smejejo pred njim! Saj vsakdo lahko enkrat pade. Tudi z drevesa. Pa to je resno in ne za smeh.

Križem sveta

Stoletnica Carmen Sylve

Te dni so v Romuniji obhajali stoletnico rojstva pokojne kraljice Elizabete. Ta se je proslavila s svojim književnim delom pod imenom Carmen Sylva. Kraljica Elizabeta je bila iz knežjega rodu Viedov.

Mednarodni posveti za ribolov

V Londonu je bil nedavno mednarodni posvet za ribolov, ki so se ga udeležili odposlanci Anglije, Irske, Kanade, Portugalske, Španije ter zastopniki raznih begunskih vlad. Združene države, Danska in Švedska so poslale na posvet svoje poslušalce. Kot piše dunajsko časopisje, so na tem sestanku razpravljali o načrtu meddržavnih pogodb o ribolovu za ono dobo po vojni, ko redna preskrba mesa še ne bo izvedljiva.

Čevlji za svinjske kože

V Nemčiji so kmetje že leta 1941 dobili za kožo doma zaklanih svinj čevlje. V zamenjavo za usnje in čevlje sprejema oblast kože, ki tehtajo najmanj 3,5 kg. Par moških čevljev za delo dobiš za 12,5 kg svinjskih kož, čevlje za otroke do šestletke 3,5 pa za kože, ki tehtajo 3,5 do 5 kg. Za kože, ki tehtajo nad 5 kg se dobe nabavnice za ženske in moške čevlje ali pa za usnje in ostali čevljski material. Za 5 kg svežih kož dobiš 1 kg usnja, seveda če kože niso poškodovane.

Dohodki danskega kmetijstva

Danski letopisni urad za kmetijstvo je izdal obširno poročilo, ki deli kmetijstvo na male, srednje in velike obrate ter navaja naslednje razlike dohodkov: Kosmati dohodek je bil leta 1943 pri malih kmetijskih obratih od hektarja 1351, pri srednjih 971, pri velikih pa 841 danskih kron. Povprečno obrestovanje vloženega kapitala je bilo pri malih obratih 4 odstotka, pri srednjih 6,2 odstotka, pri velikih pa 7,6 odstotka.

Preskrba madžarskih kmetov z obleko

Zastopnik ministristva za kmetijstvo na Madžarskem se je nedavno udeležil občnega zbora tamonjše kmetijske zbornice. Ob tej priliki je vladni zastopnik izjavil, da se vlada briga tudi za preskrbo z oblečili in da bo v kratkem razdelila med kmečko prebivalstvo 200.000 moških jopičev, 200.000 m blaga za obleke, 400.000 ženskih rut in 150.000 parov čevljev.

Madžarsko pšenično posojilo

Novo madžarsko notranje posojilo je zagotovljeno. Njegove obveznice se glase na pšenico, ker bo za glavnicu in obresti veljala dnevna cena pšenice. Posojilo znaša 200 milijonov pengő.

Nakaznice za meso uničile podgane

V francoski Nizzi je neki mesar pripravil ostrežke živalskih nakaznic za meso, da bi jih izročil oblasti. Nakaznice je nalepil na papir s klejem iz moke. Klej so podgane zavohale, se spravile nad polepljeni papir in požrle vse odrezke.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Prodaja kobila

teko. 4 leta staro — Rokovo. — Vnanje gorice št. 35, Brezovica

Brezove metle,

dizale za lozate, motike in omela dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29

Posodo za nasolitev

mesa in kisanje repe, iz mehkega in trdega lesa, dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova št. 29.

OGLASUJ
v Domoljubnem
malem oglasniku!

Nov način lupljenja krompirja

V Nemčiji so za velike obrate izdelali posebno napravo, ki omogoča pravilno lupljenje krompirja tudi v surovem stanju. Krompir ima namreč tik pod kožo največ za življenje važnih beljakovin in vitaminov, ki gredo običajno z olupki v nič. Nova naprava obstoji iz bobna z rešetom, v katerem vlada toplota okrog 950 stopinj. Krompir ostane v bobnu samo 6 sekund. V tej dobi se opari in oprži zgolj kožica, ki jo nato z lahko odločijo. Nova naprava omogoča ne samo naglo lupljenje krompirja, temveč tudi najmanjšo izgubo na teži. Ta način lupljenja so v velikih kuhinjah že vpeljali.

Žito za cigarete

Hrvatsko ministristvo za kmetijstvo in prehrano je dovolilo naslednjo blagovno zamenjavo: Ko je oddana določena količina, dobijo pridelovalci za presečke žita, fižola, krompirja, mleka, surovega masla in svinjske masti poleg določene cene še cigarete ali ustrezajoče količine tobaka. Po 200 cigaret dobijo kot dodatek za 100 kg žita, za 50 kg fižola, za 400 kg krompirja, za 100 litrov mleka, za 5 kg masla ali za 4 kg svinjske masti. Za govejo živino, ki ima nad 350 kg žive teže, dobi kmet kot dodatek še usnje za par čevljev, za živino, ki ima nad 500 kg teže, pa usnje za dva para čevljev.

Nova rastlina

Nekemu vrtnarju se je po poizkusih, ki so trajali več desetletij, posrečilo vzgojiti rastlino, ki ima namesto korenin krompirjeve gomolje, namesto krompirjevega pa paradižnikovega stebela s paradižnikovimi sadeži. — Ta nova rastlina rodi zelo zdrav krompir, obenem pa njeno bilje zraste do tri metre visoko ter tudi rodi mnogo več in lepših paradižnikov, kakor vsaka druga paradižnikova rastlina. Omenjeni vrtnar nadaljuje poizkuse, kako bi odpravil nekatere hibe nove rastline. Bilje namreč ovne, kakor hitro začne krompir v zemlji zoreti.

List blaznežev

Blaznica v Leicesteru, ki je urejena samo za ženske bolnice, izdaja poseben list, ki ga od začetka do konca urejajo, tiskajo in odpremljajo same bolnice. List ima mnogo rednih naročnikov in čitateljev po vsej Angliji. Po mnenju zdravniških in časniških strokovnjakov dokazuje list prav posebno nadarjenost blaznikov za časniško delo. List izhaja brez nadzorstva in brez cenzure in vsebuje znanstvene članke, stalen roman, majhne podlistke in izredno mnogo pesmi, ki kažejo globlji občutek nego povprečne sodobne angleške lirčne pesnitve.

Zivali imajo poseben čut

Tako so pred meseci opazovali v živalskem vrtu v Belgiji sledeči: Nenadoma so levi prenehali z rjuvanjem, nosorogi, srne, antilope, gazele in bizoni so tekali nemirno okrog in silili k izhodom, ptiči so frfotali vedno v zraku in se branih sesti na zemljo. Tedaj se streslo tla, listi pa so zabeležili potresne sunke v vsej zapadni Evropi. Medtem ko se je ljudstvo že razburjalo, so živele živali v vrtu že spet svoje staro življenje.

Zlato breme

Prvi župan avstralskega mesta Sidneya je nosil v znamenje svoje županske časti okrog vratu zlato verigo. Sedanji župan pa pravi, da je ta županska veriga zlato breme, katerega ne bo več zmogel. V tej verigi je vdelanih 33 težkih zlatih medaljonov. Od leta 1902, pridenejo tej županski verigi zlato medaljo s sliko in podpisom župana, ki odstoji. Ker je bila ta županska veriga že poprej zlata in zaradi tega več ali manj težka ni čudno, da jo je 33 zlatih medaljonov v teku teh desetletij tako obtežilo. Župan, ki mora pri vseh uradnih selah in nastopih nositi okrog vratu medaljone svojih 33 prednikov, pravi, da svojega naslednika že danes obžaluje, saj bo veriga z njegovim medaljonom prihodnje leto še težja. Veriga je vredna 5000 funtov.

Iz življenja za življenje

Samo malenkosti

Nekje sem čital nekoč, da je prišel bogat človek v malo ribiško selo v Dalmaciji, da bi tam preživel nekaj časa v miru in samoti. V skromni krčmi, ki tega imena niti zaslužila ni, je vprašal zvečer, ako mu morejo razmenjati tisočak. Krčmar je kak tisočak jako redko videl, in ker je bil tuječ tisočak še navrh novega izdanka, je imel kar dva vzroka, da se ga je branil. Prvič mu ni zaupal, in, drugič — ni imel toliko denarja, da bi menjal. Zato mu je rekel: »S tem ne opravite pri nas nič; bodete že morali plačevati z manjšim denarjem.« Ko so potem prihajali ribiči in neki kočarji na časo vinca, jim je krčmar pokazal tisočak in jih spraševal, če bi ga kdo mogel razmenjati. »Kaj, tisočak? Pa tak? Saj tega sploh ni!« In pogledovali so nezaupljivo na odličnega tuja. Ko se jih je nabralo še nekaj novih, so sklenili, da bo treba jako paziti, ker je bilo čuti, da tisočaki pridejo sploh ob veljavo. Razočaran se je tuječ umaknil pod streho v revno sobico. Tam je moral slisati, da so o njem ugotovili hudo nepopolno reči. Proglasili so ga za eleparja, ki bi rad nabrisal uboge poštene ljudi, in sklenili so, da mu prestežejo rebra... Teža seveda ni čakal; spustil se je skozi okno in prišel po sedmih urah trudapolnega hoda na vse zgodaj v mestce, kjer so tisočak poznali in ga vzeli. Dal si je zanj nasuti samega malega drobca, da je imel precej vrčico malovredne robe. Najel si je voz in se zapeljal z vrčo denarja k ribičem v vas, kjer je plačal krčmarju jed, pijačo in sobo s posameznimi najmanjšimi kovanci. Tisti človek še danes živi, ako ni umrl; seveda...

Kaj vam hočem povedati s to zgodbo? Samo to, da je tudi naše življenje taka uboga ribiška nasebina, kjer ljudje ob tisočakih, to je velikih denarjih, samo z glavami majoje in rečem ne zapajo. Premnogi so čitali o kakem junaku v knjigah, a doživeli ga sami niso. Zato pa mislijo, da ga sploh ni. Oni sploh ne morejo verjeti človeku, ki jim nudi o sebi velike dokaze, namesto da bi se pokazal majhen in malenkosten. Takoj jo uganemo in sklenejo: »Slepar je, privoščimo si ga!« Seveda imajo ljudje prav. Kdor ne more svojega plemenitega mišljenja razmenjati in razbiti v malovreden drobč, ga takoj zasumnijo, da ni pristen, in on stori najbolje, da ponoči uide, ter se vrne šele z drobižem malenkostnega človekoljublja. Predstavite si moža, ki je dan za dnevom in vse življenje nevluden s svojo ženo, pa ji vendar nekoč prizna: »Da, ako bi pri nas gorelo, ali bi se nama prevrnil čoln, potem bi rajši jaz zgorel ali utonil, samo da tebe rešim.« Ali pa sina, ki pravi bolni materi: »Čitati ti ne maram ze kratak čas, a če bo treba, dam svojo kri za transfuzijo in tvoje zdravje...« Da, so ljudje, ki so pripravljeni darovati ali žrtvovati tisočak, a da bi storili kaj malega, zato nimajo smisla. In vendar zavisi od malenkosti, da so dnevi našega življenja pekel ali nebesa, ne pa od svetlega kresa ljubzni, ki tako redko zažari in tako mali množici svetli.

Mati ima gotovo več veselja s sinom, ki ji daje po malem drobne dokaze svoje nežnosti in hvaležnosti, da vidi njegovo ljubezen in spoštovanje, kakor pa z otrokom, ki stiska v svojem srcu tisočak, pa ga ne more menjati...

Električna ograja

Na Švedskem so uvedli za celo vrsto pašnikov nov sestav ograj. Ograjo predstavlja navadna jeklena žica s premerom nekoliko milimetrov, ki je prihrščena na navadne kole, a je od njih električno izolirana. Žica je zvezana z baterijo, ki pošilja vanjo vsakih deset sekund električni tok. Če se dotakneš žice, te strese, toda električni sunek ni nevaren ljudem ne živalim. Stroški za napravo so razmeroma nizki, njeni učinki pa so veliki. Izkazalo se je, da se živali po prvih dotiklajih skrbno izogibajo novih dotikov z žico.

Herausgeber — Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak.

Schriftleiter — Urednik: France Kremfar. — Für »Ljudska tiskarna« — Za »Ljudsko tiskarno«: Jože Kramarič.

»Domoljub« stane 24 lir za celo leto, za izozemstvo 30 lir. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inserate in reklamacije pa sprava »Domoljuba«. — Oglasi se saračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave šte. 40-04.